

## แนวทางการพัฒนาการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด จังหวัดชลบุรี The Development Administrative Guidelines of Fleet Training Command Saving and Credit Limited Chon Buri Province.

จิรดา แนวพนัส<sup>1</sup> และอนุชา ภูริพันธุ์ปัญญา<sup>2</sup>

Tirada Nawpanas<sup>1</sup> and Anucha Puripunpinyoo<sup>2</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษา ปริญญาโทหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สหกรณ์) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

<sup>2</sup>อาจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

<sup>1</sup>Master Student of Business Administration (Cooperatives) of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

<sup>2</sup>Lecturer from of Agriculture and Cooperatives Sukhothai Thammathirat Open University

Corresponding Author Email: tiradanawpanas0089@gmail.com

Received: 30 January 2023

Revised: 9 February 2023

Accepted: 14 February 2023

### บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด และ 2. เพื่อวิเคราะห์สภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด ทั้งสิ้น 98 คน ที่มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ที่มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที และการทดสอบค่าสถิติค่าเอฟ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพกระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า สภาพกระบวนการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกัน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การวางแผนการปฏิบัติงานภายในสหกรณ์ฯ รองลงมา คือ การปฏิบัติหน้าที่ของฝ่ายจัดการมีความโปร่งใสไม่เอารัดเอาเปรียบสมาชิก และคณะกรรมการมีการวางแผนการดำเนินงานส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สมาชิกมีความรับผิดชอบต่อสหกรณ์ฯ และ 2) พบว่าสภาพกระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีสภาพกระบวนการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อเช่นกันโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับคือการตรวจสอบงบประมาณประจำปีของสหกรณ์ฯ จากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์รองลงมาคือ การจัดสรรเบี้ยประชุมของคณะกรรมการดำเนินการ และการจัดสรรงบประมาณการจัดซื้อครุภัณฑ์ของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการประชาสัมพันธ์ด้านงบประมาณ

คำสำคัญ: บุคคล, เงินทุน, วัสดุอุปกรณ์

### Abstract

This research consists purposes 1. to study the conditions and problems of the management process of the Royal Thai Navy Training Center Savings Cooperative Limited; Research) There are research tools, including a questionnaire with a sample group. There are 98 people who are involved in the development of the

cooperative management process of the Fleet Training Cooperative Limited, a total of 98 people from the calculation of the sample size using the Taro Yamane formula at the error level of 0.05 from Random sampling (Sampling Random), then the data collected from the questionnaire was analyzed by using descriptive statistics consisting of percentage, mean, standard deviation. and compared by t-test and statistical F-test. The findings were as follows 1) moderate When considering each item, it was found that the condition of the management process was at a moderate level in all items as well. Ranked from highest to lowest, the 3 rankings are internal operational planning of the cooperative, followed by the management's performance, which is transparent, not taking advantage of members. and the committee had the least average action plan Members are responsible for the cooperative and 2) It was found that the management process of the Savings Cooperative Division, Fleet Training Division, Ltd. as a whole was at a moderate level when considering each item. It was found that the management process was at a moderate level for all items. as well, by sorting the average from descending to 3 ranks, is checking the annual budget of the cooperative from the Cooperative Auditing Department, followed by Allocation of meeting allowances for the Board of Directors and budget allocation for the purchase of durable goods of the savings cooperative The least average item was PR budget.

**Keywords:** Man, Money, Material

## บทนำ

ประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างรวดเร็วทำให้ระบบการบริหารจัดการปรับตัวไม่ทันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลง แม้ว่าแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการบริหารจัดการ โดยมีการปรับปรุงกลไกภาครัฐ และเปิดโอกาสให้ประชาชนจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2552) จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ทั้งระบบตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับชุมชนและระดับประเทศ โดยให้หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งในส่วนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้นำนโยบายดังกล่าวมากำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2549) และพัฒนาการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ โดยเน้นการจัดการทางด้านข้อมูลเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารจัดการ (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2548) การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหการบริหารจัดการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์อธิบดีกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ได้จัดให้มีการกำหนดแนวทางหรือขอบเขตของการตรวจสอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการปฏิบัติการและด้านระบบสารสนเทศ เพื่อให้สหกรณ์ทุกจังหวัดได้เฝ้าระวังเตือนภัยในปัญหาที่จะเกิดขึ้น (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2548) และในปีงบประมาณ 2549 กรมตรวจบัญชีได้จัดระดับและประเมินคุณภาพแก่ทุกสหกรณ์ เพื่อเป็นข้อมูลนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนาสหกรณ์ นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทต่อสหกรณ์ คือ การบริหารจัดการที่ดี ความสามารถ ประสิทธิภาพ ตลอดจน ทักษะของคณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งกิจกรรมทั้ง 4 ด้านนี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะกระตุ้นให้สหกรณ์ทุกแห่ง มีการปฏิบัติงานไปตามระเบียบ ข้อบังคับและมีระบบการควบคุมภายในที่รัดกุมและมีการบริหารจัดการที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2555) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้เข้ามาประเมินคุณภาพและสร้างยุทธศาสตร์ให้กับสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด ในประเด็นการวิเคราะห์ 4 ด้าน คือ บุคคล การเงินและทุนวัสดุอุปกรณ์ กระบวนการจัดการ เป็นต้น ซึ่งผลการวิเคราะห์ภาพรวมของสหกรณ์ฯ มีทุนสำรองไม่เพียงพอในการดำเนินงานและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของสหกรณ์ฯ ยังไม่ทั่วถึงแก่สมาชิก

นอกจากนี้ สภาวะเศรษฐกิจยังมีผลกระทบต่อการดำเนินงานในสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ เช่น การปรับอัตราดอกเบี้ย การปล่อยเงินกู้ การกำหนดวงเงินกู้ เป็นต้น สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด จึงจำเป็นต้องดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้น โดยเฉพาะด้านกระบวนการจัดการ เช่น การออมทรัพย์ ระบบบัญชี การกู้เงิน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของการบริหารจัดการคือ 4 M ได้แก่ บุคคล (Man) เงินทุน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารจัดการ (Management) (ปิยดา สมบัติวัฒนา, 2539) ซึ่งระบบการเงินของสมาชิกสหกรณ์เป็นจำนวนมาก ทางกองทัพอากาศได้จัดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสหกรณ์ทหารเรือดูแลเชิงนโยบายด้วยวัตถุประสงค์เดียวกันคือ ส่งเสริมการออม บรรเทาความเดือดร้อนและส่งเสริมให้กำลังพล มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 โดยในช่วงที่มีภาวะวิกฤติการณ์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์หลายแห่งในประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ออกกฎหมายลูก หรือกฎกระทรวงที่ใช้บังคับให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2562 โดยมีข้อกำหนดสำคัญหลายประการ อาทิเช่น การกำกับดูแลการบริหาร การดำเนินการและการลงทุนของสหกรณ์ออมทรัพย์ (สหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด, 2563) ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ฉบับใหม่ พ.ศ. 2562 ถือเป็นกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและคุ้มครองระบบสหกรณ์ จึงทำให้สหกรณ์ออมทรัพย์ต้องปรับปรุงบทบัญญัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่ ซึ่งการปรับปรุงดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ การออม และการกู้ยืม รวมถึงสวัสดิการต่าง ๆ ของสมาชิก ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นข้าราชการหรืออดีตข้าราชการของกองทัพอากาศทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามการปรับปรุงดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนา คุ้มครอง และสร้างเสถียรภาพแก่ระบบสหกรณ์ออมทรัพย์กองทัพอากาศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (กำพล โชคไทย, 2563) ถึงแม้ว่า สอ.กพร. จะมีแผนกลยุทธ์ในการบริหารงานที่ดี แต่จากข้อมูลของ สอ.กพร. ตามรายงานกิจการประจำปี 2561 พบว่า การดำเนินการในด้านการบริหารงานของ สอ.กพร. ยังไม่สามารถใช้หลักการบริหารสหกรณ์มาดำเนินการอย่างจริงจังได้ ซึ่งจะเห็นได้จากการจัดสรรเงินปันผลที่ให้สูงเกินความจำเป็น และสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ซึ่งไม่เป็นไปตามอุดมการณ์และปรัชญาของสหกรณ์ การบริหารงานมีความเสี่ยง ซึ่งเกิดจากข้อบกพร่องในการทุจริต และธรรมาภิบาลที่ไม่ครบถ้วน (กำพล โชคไทย, 2563) จึงเห็นได้ว่าการบริหารงาน ของสหกรณ์ ถึงแม้จะมีการวางแผนไว้เป็นอย่างดี แต่ก็ยังพบปัญหาการดำเนินงานได้เช่นกัน ซึ่งตรงกับการศึกษาสภาพปัญหาจากการศึกษา งานวิจัยของ(ชนธิรัฐธัญญา ปงธิญา, 2561) พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการสหกรณ์ เกิดจากปัญหาหลายประการ เช่น พนักงานมีความรู้ความสามารถไม่ตรงกับสาขาการทำงานพนักงานยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนการดำเนินงาน การจัดระบบการควบคุมภายในของสหกรณ์ยังมีการกำหนดนโยบายที่ไม่ชัดเจน

ดังนั้น หลังจากที่ได้มีการสร้างยุทธศาสตร์ในปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมา ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการบริหารจัดการของสหกรณ์ออมทรัพย์ฯ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์สถานภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวจะเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้คณะกรรมการดำเนินการและฝ่ายจัดการได้นำไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด ให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของสมาชิกต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด
2. เพื่อวิเคราะห์สถานภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด

### วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด จำนวน 130 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการ ฝ่ายจัดการ และสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด จำนวน 98 คน ที่ได้จากการใช้สูตรของ Taro Yamane (1973)

2. เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถาม ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหากระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามกรอบที่กำหนดไว้ 4 ด้าน คือ ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้ผู้ตอบพิจารณาว่าสภาพและปัญหากระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด ในแต่ละข้อมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับใดโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 98 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติเพื่อหาค่าความแปรปรวนหรือการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวหรือการทดสอบค่า

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t- test) และการทดสอบ ค่าเอฟ (F- test)

## ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ในครัวเรือน/เดือน (นำรายได้ของคนในครอบครัวมารวมกัน) และจำนวนบุคคลในครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 297 คน คิดเป็นร้อยละ 74.25 ส่วนที่เหลือเป็นเพศหญิง จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 25.75 อายุ จำนวนมากที่สุด คือ ไม่เกิน 30 ปี จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 46.75 รองลงมา อายุ 31-40 ปี จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 21.75 อายุ 41-50 ปี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 และอายุ 51-60 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 13.00 ตามลำดับ ระดับการศึกษา จำนวนมากที่สุด คือ น้อยกว่าปริญญาตรี จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 รองลงมา ปริญญาตรี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 ปริญญาโท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.25 และปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.75 ตามลำดับรายได้ในครัวเรือน จำนวนมากที่สุด คือ น้อยกว่า 20,000 บาท จำนวน 156 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.00 รองลงมา 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.75 รายได้ 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 รายได้มากกว่า 60,000 บาท จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 10.50 รายได้ 40,001 – 50,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 และรายได้ 50,001 – 60,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 ตามลำดับจำนวนบุคคลในครอบครัว จำนวนมากที่สุด คือ 1 – 2 คน จำนวน 170 คน คิดเป็นร้อยละ 42.50 รองลงมา 3 – 4

คน จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 จำนวน 5 – 6 คน จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.75 และจำนวน 7 คนขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75

## 2. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์ กองการฝึก กองเรือยุทธการ จำกัด จังหวัดชลบุรี ด้านการจัดการความรู้ โดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.51$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก ได้แก่ สหกรณ์ฯ ให้ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมาย คำสั่ง ประกาศนายทะเบียน ข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ รายงานงบการเงินอย่างย่อ และผลการดำเนินงานประจำเดือนของสหกรณ์ให้สมาชิกทราบทุกเดือนผ่านช่องทางต่าง ๆ ( $\bar{x} = 4.54$ ) รองลงมาได้แก่ คณะกรรมการ สอ.กพร. เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ในด้านสหกรณ์ ( $\bar{x} = 4.53$ ) คณะกรรมการ สอ.กพร. เป็นผู้มีความรู้ในการตรวจสอบด้านการเงินการบัญชีและการลงทุน ( $\bar{x} = 4.53$ ) ฝ่ายจัดการ สอ.กพร. เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีในเชิงธุรกิจ ( $\bar{x} = 4.52$ ) สหกรณ์ฯ ส่งเสริมความรู้และทักษะในการบริหารการเงินส่วนบุคคลให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ( $\bar{x} = 4.50$ ) สหกรณ์ฯ มุ่งเน้นการส่งเสริมความรู้ให้กับสมาชิก โดยจัดฝึกอบรม และสารสนเทศประชาสัมพันธ์ความรู้แก่สมาชิกที่เข้ามาในปีนั้น ๆ ( $\bar{x} = 4.49$ ) และสหกรณ์ฯ มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกเก่าเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ค่านิยม อุดมการณ์ หลักการสหกรณ์ ( $\bar{x} = 4.48$ ) ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.58$ ) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคคล ( $\bar{x} = 4.63$ ) รองลงมา ได้แก่ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ( $\bar{x} = 4.58$ ) ด้านการบริหารจัดการ ( $\bar{x} = 4.57$ ) ด้านงบประมาณ ( $\bar{x} = 4.56$ ) ด้านธรรมาภิบาล ( $\bar{x} = 4.56$ ) และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ( $\bar{x} = 4.54$ ) ตามลำดับ

## 3. เพื่อวิเคราะห์สถานภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สหกรณ์ออมทรัพย์ กองการฝึก กองเรือยุทธการ จำกัด จังหวัดชลบุรี ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.55$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ มีความสามารถในการสื่อสารต่อผู้อื่น ( $\bar{x} = 4.57$ ) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการได้ประสบผลสำเร็จ ( $\bar{x} = 4.56$ ) ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ สามารถควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามนโยบาย และช่วยเลียงปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และวินัยได้เป็นอย่างดี ( $\bar{x} = 4.55$ ) ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ มีจริยธรรม สามารถสร้างความร่วมมือ ความเข้าใจเป็นหนึ่งเดียวของบุคคลในองค์กรได้ ( $\bar{x} = 4.55$ ) และผู้บริหารของสหกรณ์ฯ เป็นผู้มองการณ์ไกล และมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้สหกรณ์ฯ มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ( $\bar{x} = 4.54$ ) ตามลำดับ

## สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหากระบวนการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.51$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก ได้แก่ สหกรณ์ฯ ให้ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับกฎหมาย คำสั่ง ประกาศนายทะเบียน ข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ รายงานงบการเงินอย่างย่อ และผลการดำเนินงานประจำเดือนของสหกรณ์ให้สมาชิกทราบทุกเดือนผ่าน

ช่องทางต่าง ๆ ( $\bar{x} = 4.54$ ) รองลงมาได้แก่ คณะกรรมการ สอ.กพร. เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ในด้านสหกรณ์ ( $\bar{x} = 5.53$ ) คณะกรรมการ สอ.กพร. เป็นผู้มีความรู้ในการตรวจสอบด้านการเงินการบัญชีและการลงทุน ( $\bar{x} = 4.53$ ) ฝ่ายจัดการ สอ.กพร. เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีในเชิงธุรกิจ ( $\bar{x} = 4.52$ ) สหกรณ์ฯ ส่งเสริมความรู้และทักษะในการบริหารการเงินส่วนบุคคลให้กับสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ( $\bar{x} = 4.50$ ) สหกรณ์ฯ มุ่งเน้นการส่งเสริมความรู้ให้กับสมาชิก โดยจัดฝึกอบรม และสารสนเทศประชาสัมพันธ์ความรู้แก่สมาชิกที่เข้าใหม่ในปีนั้น ๆ ( $\bar{x} = 4.49$ ) และสหกรณ์ฯ มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกเก่าเกี่ยวกับข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ค่านิยม อุดมการณ์ หลักการสหกรณ์ ( $\bar{x} = 4.48$ ) ตามลำดับ มีค่าเฉลี่ยโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.58$ ) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้าน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ อันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคคล ( $\bar{x} = 4.63$ ) รองลงมา ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ ( $\bar{x} = 4.58$ ) ด้านการบริหารจัดการ ( $\bar{x} = 4.57$ ) ด้านงบประมาณ ( $\bar{x} = 4.56$ ) ด้านธรรมาภิบาล ( $\bar{x} = 4.56$ ) และด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ( $\bar{x} = 4.54$ ) ตามลำดับ

2. เพื่อวิเคราะห์สถานภาพของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด พบว่า โดยรวมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ( $\bar{x} = 4.55$ ) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ มีความสามารถในการสื่อสารต่อผู้อื่น ( $\bar{x} = 4.57$ ) รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการได้ประสบผลสำเร็จ ( $\bar{x} = 4.56$ ) ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ สามารถควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามนโยบาย และช่วยเหลือปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่และวินัยได้เป็นอย่างดี ( $\bar{x} = 4.55$ ) ผู้บริหารของสหกรณ์ฯ มีจริยธรรม สามารถสร้างความร่วมมือความเข้าใจเป็นหนึ่งเดียวของบุคคลในองค์กรได้ ( $\bar{x} = 4.55$ ) และผู้บริหารของสหกรณ์ฯ เป็นผู้มองการณ์ไกล และมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงให้สหกรณ์ฯ มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ( $\bar{x} = 4.54$ ) ตามลำดับ

## การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารงานของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด จังหวัดชลบุรี จำกัด ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ รายได้ในครัวเรือน และจำนวนบุคคลในครอบครัว ที่ต่างกันส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ กองการฝึก กองเรือยุทธการ จำกัด จังหวัดชลบุรี โดยรวม และรายด้าน ทุกด้าน ได้แก่ ด้านการปฏิบัติตามนโยบาย/ระเบียบ ด้านเป้าหมาย ด้านวัฒนธรรมองค์กร ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และด้านการจัดการความรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับอัสวเทพ ศุภเจริญกุล (2561) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามรายได้ในครัวเรือน อายุ และจำนวนบุคคลในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสหกรณ์ของสมาชิก ดังนั้น การพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ออมทรัพย์ ควรคำนึงถึงความแตกต่างของสมาชิก ในด้านรายได้ในครัวเรือน อายุ และจำนวนบุคคลในครอบครัว เพื่อสามารถตอบสนองได้สอดคล้องกับกลุ่มสมาชิกที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน

2. จากการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างข้างต้น ทำให้เห็นว่า สหกรณ์ฯ จำเป็นต้องมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมของสหกรณ์ และการบริหารจัดการสหกรณ์ให้มีความหลากหลาย สอดคล้องกับลักษณะหรือเป้าหมายที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ในแต่ละกลุ่ม โดยเป้าหมายของสมาชิกแต่ละกลุ่ม จะมีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งเหตุผลนี้สอดคล้องกับกำพล โชคไทย (2563) เสนอแนะว่า ควรคำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน เช่น ก่อนออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินหรือสวัสดิการ ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน และมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เช่น การวิเคราะห์โครงสร้างทางการเงิน ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินของสหกรณ์ การวิเคราะห์โครงสร้างอายุของสมาชิก เป็นต้น และในส่วนของการตัดสินใจนโยบาย สหกรณ์ควรสำรวจหรือระดมความ

คิดเห็นจากสมาชิก ประกอบการตัดสินใจในนโยบายที่มีผลกระทบกับสมาชิก จากนั้นให้นำผลที่ได้จากการสำรวจความต้องการของสมาชิกที่ต้องการใช้บริการของสหกรณ์ไปใช้ในการวางแผนการดำเนิน ควรให้ความสำคัญต่อการให้ข้อมูลกับสมาชิกของสหกรณ์ผ่านการฝึกอบรม และเผยแพร่ผ่านระบบสารสนเทศ เช่น ให้ความรู้แก่สมาชิกที่เข้ามาในป็นั้น ๆ เกี่ยวกับค่านิยม อุดมการณ์ หลักการสหกรณ์ การบริหารการเงินส่วนบุคคล หลักเศรษฐกิจแบบพอเพียง ก่อนเข้าเป็นสมาชิกทุกราย มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกเก่า (แม้จะเคยเข้าอบรมมาแล้ว) เพื่อส่งเสริมให้มีความเข้าใจในข้อบังคับ ระเบียบ หลักเกณฑ์ ค่านิยม อุดมการณ์ หลักการสหกรณ์ การบริหารการเงินส่วนบุคคลเพิ่มมากขึ้น ควรให้ความสำคัญต่อการจัดทำฐานข้อมูลการอบรมสมาชิกที่ครบถ้วน ถูกต้อง เพื่อทราบถึงความเปลี่ยนแปลงปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกที่เป็นปัจจุบันมากขึ้น ทั้งนี้ สหกรณ์ยังคงให้ความสำคัญต่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประจำเดือนให้สมาชิกทราบทุกเดือนผ่านช่องทางต่าง ๆ จากการสรุปข้อมูลและการนำแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงประกอบเหตุผล ผู้วิจัยจึงสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการนำเสนอแนวทางในการบริหารจัดการที่เกิดประสิทธิภาพ โดยเห็นว่า ควรคำนึงถึงลักษณะความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์ฯ ในแต่ละกลุ่ม เช่น การรับข้อมูลประชาสัมพันธ์ของสหกรณ์ จะต้องเลือกสื่อหลากหลายช่องทาง เพราะสมาชิกในแต่ละกลุ่มจะเข้าถึงสื่อข้อมูลแต่ละสื่อไม่เหมือนกัน จึงเห็นว่าการเพิ่มความหลากหลายในการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เป็นทางหนึ่งในการบริหารจัดการสหกรณ์ ที่ทำให้สมาชิกได้เข้าถึงนโยบาย/ระเบียบ และข้อมูลความรู้ของสหกรณ์ได้มากที่สุด และในส่วนของการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ในงานวิจัยนี้ ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของกลุ่มสมาชิกที่มีปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามอายุ รายได้ในครัวเรือน และจำนวนบุคคลในครอบครัว ดังนี้ สมาชิกที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป มีรายได้ในครัวเรือน 30,001 – 40,000 บาท/ 50,001 – 60,000 บาท และสมาชิกที่มีจำนวนบุคคลในครอบครัว 5 – 6 คน ควรได้รับการเพิ่มทัศนคติที่ดีในการบริหารจัดการสหกรณ์ เช่น การจัดให้สมาชิกกลุ่มดังกล่าว ได้เข้าร่วมรับฟังข้อมูลความรู้ และเข้าร่วม มาประยุกต์ใช้ในด้านธรรมาภิบาล เกี่ยวกับ การจัดสรรผลกำไรของสหกรณ์ ต้องมีการจัดสรรเข้ากองทุนสำรองไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 10.0 การจัดสรรที่เหลือทั้งหมดเป็นการจัดสรรที่เป็นประโยชน์กับสมาชิกทั้งหมดในรูปแบบต่าง ๆ ในการจัดสวัสดิการ สอ.กพร. มีการจัดสรรได้ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน ได้แก่ สวัสดิการการศึกษา ค่ารักษา พยาบาลรักษา เสียชีวิต ลดหนี้ ร้อยละ 20.0 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักการสหกรณ์ในการดูแลสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และควรแนะนำให้สมาชิกไม่ก่อหนี้สูงเกินความจำเป็น แต่ควรพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ จากการอภิปรายข้างต้น จึงเห็นว่า สหกรณ์ ออมทรัพย์ กองการฝึก กองเรือยุทธการ จำกัด ควรส่งเสริมความเข้าใจกับสมาชิก ในเรื่อง ความเท่าเทียมกันที่สมาชิกทุกคนจะได้รับ รวมถึงการเป็นผู้นำองค์กรที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ในส่วนของการปรับปรุงเกณฑ์ในการใช้คนค่าประกัน 2 คน จะมีการนำเสนอเข้าไว้ในแผนการปรับปรุงแต่ทั้งนี้การปรับดังกล่าวไม่ควรขัดกับข้อกำหนดทางกฎหมาย และไม่เพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นหนี้สูญที่อาจสร้างผลกระทบทางลบให้กับสหกรณ์ได้ รวมถึงการทบทวนการโอนเงินปันผลแบบเก่าเข้ามาใช้ โดยจะคำนึงถึงประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ และไม่เกิดผลเสียกับสหกรณ์เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม สหกรณ์จะให้ความสำคัญในการดูแลสมาชิกทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน รวมถึงการให้คำแนะนำกับสมาชิกเกี่ยวกับการเป็นหนี้ โดยให้ตระหนักถึงการไม่ก่อหนี้สูงเกินความจำเป็น โดยการคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้เป็นปัจจัยสำคัญในการกู้เงินเพื่อให้เกิดหนี้ที่มีประสิทธิภาพ

## ข้อเสนอแนะการวิจัย

### 1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.1 ควรมีการ โดยจัดทำฐานข้อมูลส่วนตัวของสมาชิก รวมถึงข้อมูลการอบรมของสมาชิกแต่ละราย ไว้อย่างครบถ้วน ถูกต้อง เพื่อให้เป็นปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน เช่น การวิเคราะห์โครงสร้างอายุของสมาชิก
- 1.2 ควรมีการจัดสำรวจหรือระดมความคิดเห็นจากสมาชิก เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้เป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจนโยบายที่มีผลกระทบกับสมาชิก

1.3 ควรจัดการวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ตรงต่อความต้องการใช้บริการของสมาชิกสหกรณ์ โดยการฝึกอบรม และเผยแพร่ผ่านระบบสารสนเทศ เช่น ให้ความรู้แก่บุคคลที่มีครเป็นสมาชิก ก่อนเข้าเป็นสมาชิกทุกราย

## 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาและการประเมินผลของการอบรมสมาชิกเพื่อต่อยอดในการ หาเป้าหมายที่ชัดเจนของระบบการกู้เงินของกองทุนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาความต้องการของผู้กู้ออมทรัพย์ของสมาชิก โดยคำนึงถึงกฎเกณฑ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อการกู้เงินให้เกิดประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

## กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ งานสำเร็จลงได้ด้วยดี จากความช่วยเหลือให้คำชี้แนะแนวทางการทำที่ถูกต้องจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร.อนุชา ฐิพันธุ์ภักย์ และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ดร.บริบูรณ์ ปิ่นประยงค์ ซึ่งทางผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจ และกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง ผู้ศึกษากราบขอบพระคุณท่านผู้บริหารและสมาชิกของสหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึก กองเรือยุทธการ จำกัด จังหวัดชลบุรี ที่ได้อนุญาตให้ทำการศึกษา และได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามจนครบถ้วนสมบูรณ์ ผลงานวิจัยที่ได้ศึกษานี้ ผู้วิจัยได้รับกำลังใจที่ดีจากทุกคนในครอบครัว ผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน ที่คอยให้การสนับสนุนทั้งทุนทรัพย์ ความเข้มแข็ง การอดทนจนทำให้งานศึกษานี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

## เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2555). *การจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2562, จาก <http://www.cad.go.th>.
- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2548). *คู่มือการประยุกต์ใช้ CAMELS ANALYSIS วิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน*. สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
- กำพล โชคไทย. (2563). *แนวทางการบริหารจัดการสหกรณ์ภายในกองทัพอเรือ ภายใต้พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2562 กรณีศึกษา สหกรณ์ออมทรัพย์ กองการฝึก เรือยุทธการ*. หลักสูตรวิทยาลัยการทัพอเรือ วิทยาลัยการทัพอเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
- ชนธิฐธิดา ปงธิญา (2561). *การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินบ้านดอกบัว จำกัด ตำบลบ้านต๋อน อำเภอมืองพะเยา จังหวัดพะเยา*. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). คณะวิทยาการจัดการ พะเยา: สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก
- ปิยดา สมบัติวัฒนา. (2554). *แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยควบคุมพฤติกรรมกรรมการออมของบุคคลช่วงวางรากฐานการทำงานตอนต้นในเขตเมืองหลวง*. (วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สหกรณ์ออมทรัพย์กองการฝึกกองเรือยุทธการ จำกัด. (2563). *รายงานกิจการประจำปี 2562*. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565, จาก <http://www.kfrcoop.com/coop/data/1115%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%9F.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2552). *รายงานประจำปี 2552*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อัศวเทพ ศุภเจริญกุล. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานสหกรณ์ของสมาชิกสหกรณ์ เครดิตยูเนียนคองหงส์ จำกัด อำเภหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 37(1), 1-8
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed). New York: Harper Collins Publishers

- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 5(4)
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rdEd. New York. Harper and Row Publications